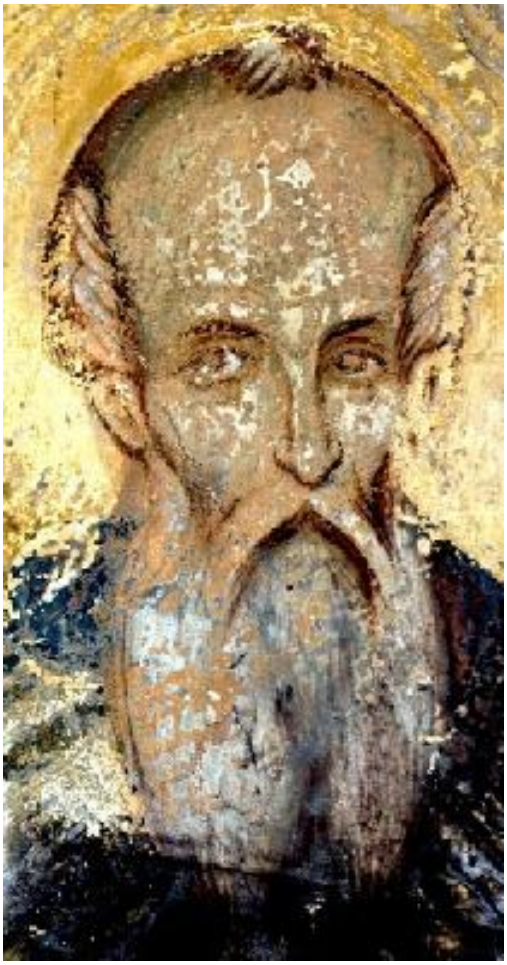
22.01.2015 г. / 17:52:48

Вяра

24.01 по еретическия, †11 януари по църковния календар - Св. преподобни Теодосий Велики. Св. Теодосий Антиохийски

Житие на преподобния наш отец Теодосий Велики († 529 г.)

Свети преподобни Теодосий Велики, Киновиарх (началник на общежителните манастири). Фрагмент от стара българска стенопис. Област Македония

Преподобният Теодосий бил роден в селището Могарион в Кападокия от благочестивите родители Проересий и Евлогия,

които го възпитали в благонравие и книжно обучение. Когато момчето пораснало и добре изучило Божественото Писание, заповядано му било да чете богослужебните книги в църквата и той бил сладкогласен и изкусен четец като никой друг. Той четял поучителни слова за полза на слушателите, но още повече полза извличал за себе си. Като се вслушвал в думите на Господа, Който повелява на Авраам да излезе от своята земя и от своя род, и в Евангелието убеждава да оставим заради вечния живот баща, майка и братя, Теодосий се възпламенявал духом и желаел да остави всичко, за да последва Христа по тесния и скръбен път. Размишлявайки за това, той се молел на Бога:

- “Насочи ме, Господи, в Твоя път, и аз ще ходя в Твоята истина” .

После, възложил упованието си на Бога, той отишъл в Иерусалим. Това станало към края на царуването на Маркиан, когато в Халкидон бил свикан Четвъртият вселенски събор против Диоскор и Евтихий. Докато бил в Антиохия, блаженият Теодосий пожелал да види преподобния Симеон Стълпник и да се сподоби с благословията и молитвите му. Когато дошъл при неговия стълб, чул гласа на преподобния:

- Добре дошъл, човече Божий Теодосий!

Теодосий се учудил, че онзи, който никога не го е виждал и не го познава, го нарича по име, паднал на колене и се поклонил на прозорливия отец. После по негова покана се качил на стълба и паднал в честните му нозе. А той прегърнал и целунал боговдъхновения юноша и му предсказал, че ще бъде пастир на словесните овци и мнозина ще спаси от крадеца, предсказал му и още много други неща, благословил го и го изпратил. Укрепен от благословията на преподобния и като имал светите му молитви вместо наставник и пазител, Теодосий дошъл в Иерусалим. Това станало по времето на

патриарх Ювеналий. Той посетил всички свети места и се помолил на гроба Господен в храма на Възкресение. В себе си размишлявал какъв живот да поеме оттук нататък - дали отшелнически, или общежителен, заедно с други, които търсят спасение? И стигнал до убеждението, че не е безопасно да се отдаде на безмълвие в уединение, когато още не се е научил как да се бори с лукавите духове. “Ако никой от царските воини не е толкова неразумен, че още неопитен и необучен, в началото на военната си служба да се хвърли в самия център на битката, тогава как аз - размишлявал светецът, - чиито ръце още не са навикнали на оръжие и война, още непрепасан със сила свише, ще дръзна сам, в отшелничество, да се изправя против началствата, властите и светоуправниците на тъмнината на тоя век, против поднебесните духове на злобата? Трябва първо да се присъединя към светите подвижници и да се поуча от опитните отци как да се боря с невидимите врагове, а после, след време, ще събера и плодовете, които дава уединението и безмълвието.” Като решил така благоразумно - защото наред с другите добродетели имал и съвършено благоразумие и способност добре да обмисля всичко - той започнал да си търси наставник.

По това време най-прочут сред отците, живеещи в Иерусалим и околностите му, бил един старец на име Логин, който имал килия край Давидовата кула. Затворен в нея, той старателно събирал сладкия мед на добродетелта. Блаженият Теодосий отишъл при него и поставил начало на монашеските си трудове. Той се привързал към стареца с цялата си душа и се учел от него на добродетел, защото преподобният бил велик със словото и житието си. След доста дълго време, макар и против волята си, той се преселил на едно място, наречено “ветхото седалище”. Това станало по следната причина. Една благочестива жена, честна вдовица и служителка на Христа, на име Гликерия, създала там църква в името на Пречистата

Богородица и усърдно молела преподобния Логин да пусне Теодосий да живее при новосъздадената църква. Макар ученикът да не искал да се разделя със своя отец, по негова заповед се преселил там. Скоро слухът за добродетелта му се разпространил навсякъде. Защото добродетелта озарява онзи, който я притежава, така, както запалената свещ осветява носещия я през нощта. При блажения започнали да идват хора за душевна полза и да се събират желаещи да станат подражатели на неговия живот.

След като живял там известно време, той започнал да скърби за липсата на покой, защото не понасял човешката слава и мълва. Той се оттеглил в една планинска пещера: в нея, според древното предание, пренощували тримата влъхви, които дошли при Христа във Витлеем с дарове и се завърнали в страната си по друг път. Преподобният Теодосий се преселил там от "ветхото седалище". Това станало по особеното Божие устроение, за да бъде издигната на това място преславна лавра и при Христос да се съберат полкове от духовни воини.

Като сменил местожителството си, блаженият променил и живота си и поел по най-тесния път. Желанието му било винаги да изпълнява Господните заповеди, той бил толкова обзет от Божествената любов, че насочвал всичките си душевни сили не към настоящето, а само и единствено към Създателя Бог, за да Го обича с цялата си душа, с цялото си сърце и мисъл, и за да проявява тази любов на дело, в телесни трудове и подвизи, които трудно могат да се опишат. Молитвата му била непрестанна, всенощна, сълзите се изливали от очите му като потоци. Постът му бил безмерен: тридесет години изобщо не вкусвал хляб, а се хранел само с фурми, зеленчуци или пустинни треви и корени, но толкова малко, че да не умре от глад. Когато нямал и това, защото в пустинята трудно се намирала храна, той се хранел само с костилките на фурмите, размекнати във вода, а душата си

насищал непрестанно с Божието слово и вътрешно съзерцание на Бога. С живота си просиял като светла звезда и се прочул сред жителите на Палестина, защото “не може се укри град, който стои навръх планина”. Някои от онези, които обичали добродетелта, идвали при него и предпочитали пустинническия живот с него пред суетата на града.

Отначало преподобният имал седем ученици. Той знаел, че за начинаещите в живота по Бога няма нищо по-полезно от това, да помнят смъртта - а това се нарича и с право се смята за истинско любомъдрие - и заповядал на учениците си да изкопаят гроб, та като го гледат, да се научат да помнят за смъртта и винаги да я имат пред очите си. Когато гробът бил готов, преподобният дошъл да го види, застанал над него и казал на учениците си като че на шега, а всъщност с душевните си очи, виждайки бъдещето:

- Ето, чеда, гробът е готов. Няма ли да се намери сред вас някой, който да е готов за смъртта?

Един от учениците му, на име Василий, иерей по сан, преди другите паднал по очи пред стареца и помолил да го благослови да умре и да бъде погребан в този гроб.

- Благослови, отче - казал той, - аз да вляза в този гроб, та пръв от братята, които се поучават за смъртта, да стана мъртвец.

Старецът изпълнил молбата му и заповядал да се извършва помен за живия Василий според чина за поменаване на починалите на третия, деветия и четиридесетия ден. Когато поменът свършил, без никаква болка починал и блаженият Василий. Той като че заспал сладък сън и преминал при Господа. Четиридесет дни след погребението му старецът го видял да се явява сред братята по време на богослужението и да пее заедно с тях. Той се помолил на Бога да се отворят

очите и на останалите, за да го видят и те. Като го видял, един от братята, на име Аетий, от радост се хвърлил да го прегърне, но Василий веднага станал невидим. Когато си отивал, той казал високо:

- Спасявайте се, отци и братя, спасявайте се, а мене вече няма да можете да видите тук!

Това било първото свидетелство за добродетелта на преподобния Теодосий - той имал такъв ученик, който по негово наставление бил готов да приеме смъртта и след телесната смърт се оказал жив душевно, по думите на Господа в Евангелието: “който вярва в Мене, и да умре, ще оживее”. Даруваната на стареца благодат се проявявала по много различни начини, както ще видим от неговото житие.

Наближавал празникът на Христовото Възкресение. Учениците на светия, които по това време били вече дванадесет, скърбели, че за празника нямат нито хляб, нито масло и изобщо нищо за ядене. Но най-много скърбели за това, че на този пресветъл празник не могат да отслужат Божествена литургия, защото нямат нито просфора, нито вино, и затова трябва да се лишат от причастие със светите Тайни. Неколцина от тях скришом роптаели против преподобния. А той, без съмнение, надявайки се на Бога, заповядал на братята да украсят Божествения олтар и да не скърбят:

- Онзи - казал той, - Който в древността нахрани Израил в пустинята и после насити с малко хляб много хиляди души, ще се погрижи и за нас, защото нито силата Му е отслабнала, нито ревността Му в промисъла за света е намаляла - Той е Един и Същи Бог во веки.

Така с надежда говорел преподобният и думите му веднага се сбъднали. Както в древността пред Авраам в гъстака се появил овен, готов за жертва, така и този блажен старец по

Божия промисъл получил всичко необходимо. При залез слънце в пещерата дошъл един боголюбец, който докарал от дома си храна за пустинните постници и просфори и вино за Божествените тайнства. Тогава учениците на блажения се зарадвали и разбрали с каква благодат се е сподобил техният старец от Бога. Те радостно отпразнували Пасхата, а донесената храна им стигнала до Деня на Света Троица. После тя свършила и братята отново скърбели, измъчвани от глад. По това време един богат човек правел много дарения на всички палестински обители. Той не изпращал помощ само на Теодосиевата обител, защото се намирала в пещера и той не знаел за нея. Братята молели отеца да съобщи на този благодетел за себе си, та и те като другите обители да получават от него милостиня за препитание. Преподобният не желаел да става известен на когото и да било в света и се надявал не на хората, а на Бога, Който отваря ръката си и насища всичко, що живее по благоволение. Той утешавал учениците си и ги учел търпеливо да очакват Божията милост, като се уповават на Този, Който храни всяка гладна душа: ако Той дава храна на добитъка “и на малките врančета, които викат към Него”, няма да лиши от нужното и разумните словесни твари. Докато утешавал малодушните братя, при тях дошъл един човек, който водел магаре, натоварено с много храна. Той превозвал товара за друго място, но когато стигнал Теодосиевата пещера и искал да я подмине, животното спряло и не помръднало от мястото си - макар господарят му да го биел, то останало неподвижно като камък. Човекът разбрал, че магарето спира по Божия воля и се удържа от невидима сила, ослабил поводите и го пуснал да върви където иска. А то, сякаш водено от невидима ръка, тръгнало право към обителта на преподобния Теодосий. Човекът видял Господнята благословия и грижата Му за Своите раби и дал всичката храна на преподобния и неговите ученици. Оттогава те престанали да изпадат в малодушие и се стараели да бъдат

ревнители на твърдата вяра и надежда на своя преподобен отец в Бога.

Братята всеки ден ставали все повече, защото благодатта, преизпълнила светия отец, привличала към себе си много души, които обичали добродетелта като разумни кошути, жадуващи духовните потоци. Идвали и немалко сановници и богати хора, за да живеят при него. Пещерата станала тясна за толкова много монаси. Братята отишли при преподобния и започнали да го молят да основе около пещерата манастир и да устрои широка ограда за словесните овци.

- Не се грижи, отче - казвали те, - с какви средства ще бъде построен манастирът. Само заповядай и нашите ръце ще са достатъчни, за да изпълним това дело.

Като видял, че го призовават да стане пастир на многобройно стадо, светият разбрал, че безмълвието му ще бъде нарушено, и се смущавал от различни помисли. От една страна, той не искал да остави безмълвието, което като нелицемерна майка дарува много благодат, а, от друга, смятал грижата за братята за важно дело, защото човек не бива да живее само за себе си, но много повече за ближния си, по примера на Самия Христос Господ, Който събрал ученици, станал пастир на словесните овци и положил душата си за тях. Преподобният Теодосий недоумявал какво да предпочете: дали безмълвието, или грижата за спасението на братята, и мисълта му се скланяла ту към едното, ту към другото. Какво направил накрая? Той възложил всичко на Бога, Който може да съедини и едното, и другото за обща полза, та да не изгуби и плода на безмълвието, и да не се лиши от награда за ръководството на братята. Защото животът на монаха се укрепява не в уединението на тялото, а чрез твърдостта в доброто и мира на сърцето. Преподобният държал в ума си и пророчеството на свети Симеон Стълпник, който му

предсказал, че ще стане пастир на словесните овци. Той оставил всичко на Божия промисъл и се молел на Господ да открие дали Му е угодно да се основе манастир и с чудесно знамение да посочи мястото, където да бъдат положени основите на обителта. Той взел кадилница, напълнил я със студени въглени, сложил тамян и тръгнал из пустинята, като се молел така:

- Боже, уверил Израил с много велики чудеса и убедил с различни знамения Своя угодник Моисей да приеме бремето на началството над Твоите раби, превърнал жезъла в змия и здравата ръка поразил с проказа, а после направил я отново здрава; обърнал водата в кръв и после отново във вода, дал на Гедеон знамение на победата върху руното, Творецо и Вседържителю на всичко, Който Си дал на Езекия личбата, че ще го изцелиш, като Си върнал сянката десет стъпала назад; Ти, Който Си чул молитвите на Илия и Си пратил огън от небето, за да се обърнат нечестивите, и Си подпалил дърва и жертви, камъни и вода - Ти и сега си същият Бог! Чуй Твоя раб и покажи мястото, където ще Ти е угодно да издигна Твой свят храм и да устроя обител за Твоите раби, моите ученици. Посочи мястото, като заповядаш на тези въглени да пламнат сами за Твоя слава, та мнозина да познаят и научат истината.

И обикалял места, които изглеждали най-удобни за построяването на манастир. Той отишъл далеч в пустинята, но въглените останали студени в кадилницата, докато не достигнал мястото, наречено Кутила, на брега на Солено море. Когато видял, че въглените не се разгарят и желанието му не се изпълнява, решил да се върне обратно. Той вече наближил пещерата и изведнъж от кадилницата се показал благоуханен дим, а въглените се разгорели силно. Светият разбрал, че това е мястото, на което по Божие благоволение трябва да построи обителта, посочено не с думи, а с огън. Учениците му веднага се заловили за работа: те положили основите, построили

църква, килии и ограда и скоро, с помощта на Всевишния, издигнали просторна обител.

Лаврата на преподобния Теодосий се прочула и прославила и в нея бил установен общежителен живот. Господ дарувал на обителта изобилие, та живеещите в нея не само да могат да се обогатяват с духовните богатства на добрите дела, но и да не бъдат лишени от нужното за тялото. Там намирали успокоение не само монаси, но и миряни, странници и пришълци, нищи и сироти, болни и немощни. Защото преподобният бил милосърден, човеколюбив и милостив, за всички бил грижовен отец, любезен приятел, усърден раб и служител, като очиствал язвите и струпеите на болните, умивал кръвта им, давал им да пият със своите ръце и им служел. Той показвал голяма любов и към идващите от всички страни, гощавал ги, успокоявал ги и ги снабдявал с всичко необходимо. Преподобният бил всеобщо пристанище и лечебница, дом и пиршество, общо съкровище за болните, страдащите, голите и странниците. Всички се утешавали с неговата любов, благост и щедрост и той не презрял никого. Служещите на трапезата в обителта забелязвали, че понякога се случвало да подават по сто обяда на ден: толкова човеколюбив и страннолюбив бил преподобният отец. Бог, Който е Любов, като виждал любовта на Своя угодник към ближните, благословил манастира му, така че и малкото храна в него невидимо се умножавала и насищала безброй хора.

Веднъж в Палестина настъпил глад и на празника Вход Господен в Иерусалим пред вратите на манастира се събрали много нищи и бедни, за да получат обичайната милостиня. Учениците се натъжили, че нямат толкова храна и казали за това на блажения. А той ги погледнал с гняв, укорил ги за неверието и казал:

- По-скоро отворете портите, за да влязат всички!

Нищите и бедните влезли и седнали.

Преподобният заповядал на учениците да им дадат хляб, а те отишли в хлебопекарната скръбни, защото не се надявали да намерят нещо. Но когато отворили вратите, видели, че вътре е пълно с хляб, защото ръката на Промислителя за всички - Бог, я напълнила заради вярата на своя раб. Братята възхвалили Бога за това чудо и се удивили на великото упование на своя авва в Господа.

Друг път, на празника на Успение на Пречистата Богородица, в манастира отново дошли много хора и храната пак не достигала. Преподобният Теодосий вдигнал очи към небето и благословил няколко малки хляба. После заповядал те да бъдат раздадени и хората се наситили, защото Бог ги умножил, както някога петте хляба, така че всеки си взел дори за из път, колкото му било нужно. Братята събрали в кошници останалите къшеи, изсушили ги на слънце и се хранели още дълго време. Често в обителта идвали толкова много хора, че изглеждало, сякаш и кладенецът няма да стигне, за да пие народът, но неоскъдняващите ръце на Хранителя на всички - Бог, насищали всички.

Преподобният устроил много странноприемници и различни болници - една за монасите, една за миряните и една за началстващите и остарелите в трудове. Освен това посещавал и отшелниците в планините и пещерите, грижел се за тях като баща за децата си. Той им доставял потребното за тялото и душата, като учел, наставлявал и избавял мнозина от сатанинското прелъстяване.

Тъй като братята в обителта му били от различни народности и езици, той устроил и други църкви, та всеки на своя език да слави Бога. Така в голямата църква на Пречистата Богородица били гърците, в друга църква - иверийците, в трета - арменците, и те седем пъти на ден пеели правилото на своите

езици, според Давидовия устав: “Седем пъти на ден Те прославям за съдбите на Твоята правда”, а за болните имало отделна църква. По време на причастяването с пречистите Тайни те се събирали в голямата църква, в която пеели гърците, и всички се причастявали заедно. Чедата на преподобния отец, които той възродил духовно, възпитал в отеческо наставление и насочил към добродетелта, били шестстотин деветдесет и трима. Мнозина от тях станали пастири в други манастири, след като се научили на добро управление от изпълнения с духовна премъдрост и разум свети Теодосий. Той водел стадото си не като наказвал с жезъл, а като възпитавал със слово - словото, “със сол подправено”, което трогвало душата, прониквало до дълбочината на вътрешните мисли. Но преподобният учел и с дело, показвайки пример за паството си. Затова, когато с ласка увещавал някого, той бил страшен за мнозина, и когато изобличавал, бил любезен и внимателен. Удивително било, че макар и да не бил учен в светската мъдрост и не бил сведущ в гръцките книги, той излагал поученията толкова обстойно, че с него не можел да се сравни никой, остарял над книгите и в съвършенство изучил ораторското изкуство. Защото светият учел не от човешката мъдрост, а от Божията благодат, тайно вещаеща към него като към втори Иеремия: “Ето, Аз турих Моите думи в устата ти”. В душеполезните си беседи казвал по нещо от себе си, а друго вземал от апостолските съчинения, отеческите завети и постническите слова на Василий Велики, на чийто живот подражавал и чиито богомъдри писания особено обичал. От многото му поучения ще приведем по памет следното:

“Умолявам ви, братя, заради любовта на нашия Господ Иисус Христос, Който е предал Себе си заради нашите грехове, нека се погрижим най-после за душите си, да поскърбим за суетата на миналия живот и да поревнуваме за бъдещия, за слава на

Бога и Неговия Син. Нека не пребиваваме в сегашната си леност и разслабление, прекарвайки днешния ден в униние и отлагайки началото на добрите дела за утре, за да не се окажем пред Съдията на нашите души без добри дела, да не бъдем прогонени от чертога на радостта, да не оплакваме напразно и безнадеждно лошо преживяното време и да не ридаем тогава, когато няма да има полза от разкаяние. Днес е благоприятното време, днес е денят за спасение. Сегашният век е век за покаяние, а бъдещият - за въздаяние, сега е време да действаме, а тогава - да получим наградата, сега да търпим, а тогава - да се утешим. Сега Бог е помощник на онези, които оставят лошия път, а тогава ще бъде страшен Съдия на човешките дела, думи и помисли, от Който не може нищо да се скрие. Днес се наслаждаваме на Неговото дълготърпение, а утре ще познаем Неговото правосъдие, защото едни ще възкръснат за вечни мъки, а други - за вечен живот, и всеки ще получи според делата си. Дълго ли ще се бавим да се подчиним на Христа, Който ни зове в Своето небесно царство? Не е ли време да се опомним? Не е ли време да се обърнем от суетния живот към Евангелското съвършенство? Как ще посрещнем страшния и ужасен ден Господен, когато онези, които стоят от дясната Му страна и са близо до Него, по добри дела ще влязат в Царството Небесно, а онези, които са от лявата страна, защото нямат добри дела, ще бъдат хвърлени в огнената геена и вечната тъмнина където ще бъде плач и скърцане със зъби? Казваме, че желаем Царството небесно, а не искаме да се погрижим да го придобием. Без да се потрудим за изпълнението на Господнята заповед, поради суетата на нашия ум, се надяваме да бъдем почетени наравно с тези, които са се борили против греха дори до смърт.”

Като поучавал учениците си така, преподобният ги подбуждал към пределна ревност за спасението. Макар и да бил кротък по нрав, там, където се вършело насилие над

благочестието, той бил подобен на изгарящ огън, на посичаща секира или на непобедимо бойно оръжие.

По това време царувал Анастасий, който наследил властта след Лъв Велики и Зенон. Отначало царуването му приличало на сладостен рай, но после се оказало поле на гибелта. Той станал подобен на пастирите, които разпиляват и губят стадото си и поят овците с мътна вода, защото се прелъстил от ереста на Евтихий и безглавия Север и смущавал с нея Божията Църква. Анастасий отхвърлил Халкидонския Четвърти вселенски събор на светите отци, прогонил православните епископи от престолите им, а еретиците поставил на техните места и успял да склони към единомислие със себе си мнозина от православните - едни със заплахи, а други с почести и дарове. С лъстивото си коварство той дръзнал да се докосне и до преподобния Теодосий. Царят се опитал да го изкуши, като му пратил тридесет литри злато, за да храни и облича бедните и за нуждите на болните, но всъщност се стараел да спечели разположението на преподобния, чийто съвет и разум следвала цяла Палестина. Великият отец разбрал лукавството му, но като орела, който лети в облаците и е недостъпен и недосегаем, по-скоро сам можел да улови своя ловец. Той не се отказал от златото, за да не се покаже като безразсъдно презиращ вярата на царя и да не му дава повод да се гневи. Освен това се надявал с милостинята, която можел да подаде със златото, да изпроси от Господа милостта да настави царя по пътя на истина. Но милостинята нямала никакъв успех, защото златото не било пратено искрено, а с лукавство. Царят сметнал, че в лицето на свети Теодосий ще има свой съмишленик, но надеждите му били напразни.

Дошло време, когато той започнал чрез пратеници да иска от преподобния да изповядал вярата според учението на Евтихий и Север. Преподобният събрал всички пустинници и

като мъж силен и водач на духовните воини, твърдо въстанал против еретическото зловерие, а на царя отговорил със следното послание:

“Царю! Ако ни предстои или да живеем нечестиво, като последваме безглавите и се лишим от свободата си, или да умрем честно, следвайки истинните догмати на светите отци, знай, че предпочитаме смъртта, защото не приемаме новите догмати, а следваме законите на нашите отци. Онези, които твърдят нещо друго, благочестиво отхвърляме и проклинаме и не ще приемем по принуда никого, ръкоположен от безглавите. Да не става това, Христе! Ако пък се случи нещо подобно, като призовем за свидетел на истината Бог, хулен от тях, ще се противим до смърт. С радост ще положим душите си за отечеството и за православието, дори да видим светите места загиващи в огън. Защото каква полза има да се наричат свети, ако светинята бива поругавана от еретиците? По никакъв начин няма да се решим не само да кажем, но дори и да помислим нещо, несъгласно със светите Вселенски събори. Първият от тях е украсен от триста и осемнадесет отци, които се събрали против Арий, и като предали окаяния на анатема, го отсекли от тялото на църквата, защото отчуждавал Сина от съществото на Отца по естество и въвеждал догматите на неправата вяра. Вторият събор по Божие внушение се събрал в Цариград против Македоний, който хулил Светия Дух. Третият се състоял в Ефес против сквернословния и нечестив Несторий, похулващ възприетата от Пречистата Дева плът на Христа. После в Халкидон се събрали шестстотин и тридесет богоносни отци, които изповядали вярата съгласно с първите събори и пояснили казаното на тях. Те отсекли от свещеното тяло на Църквата окаяния и злочестив Евтихий, заедно с Диоскор, утвърдили апостолската вяра и отлъчили от Църквата всеки, който мислел противно на нея. Ако се противопоставяме на тези събори, нека се запали огън в нас,

нека против нас бъде изваден меч, нека ни застигне най-люта смърт и дори, ако е възможно, нека тя ни споходи безброй пъти. Никога няма да отстъпим от истинското благочестие и няма да оскверним с отхвърляне онова, което доблестно са приели отците. Свидетели за това нека бъдат техните трудове и подвизи, поети за вярата. Крепко и неизменно ще пазим всичко, заедно с онези, които смятат за благо да последват Христа и нас. Нека "Божият мир, който надвишава всеки ум", да бъде пазител и наставник на твоята държава."

С това послание преподобният ясно показал своята голяма ревност в благочестието. Като го прочел, царят се засрамил, смирил се и до време прекратил гоненията против православните. Той отговорил със смирение, обвинявайки други за църковните смутове.

"Човече Божий - писал той, - не носим вина за тези нововъведения. Дръзновено призоваваме като свидетел всевиждащото Божие око, че този смут произтича от онези, на които подобава много повече от другите да почитат в мълчание догматите на вярата и съборите. Те пък желаят да се покажат по-високи един пред друг по слово и достойнство, затова се нападат взаимно и привличат и нас. На твое преподобие е известно, че някои от монасите и клириците, които смятат себе си за правомислещи, изказват тези съблазни, като се стараят, както казахме, да покажат своето превъзходство."

Но царят се смирил не за дълго и скоро отново въстанал против православието. Отново навсякъде, даже в светия град Иерусалим, били обявени постановленията му, отхвърлящи светите събори, особено Халкидонския. И отново духовният воин, преподобният Теодосий, макар и в преклонни години, показал юношески плам. Докато всички мълчали и мнозина от страх изявявали съгласие, преподобният отишъл в Иерусалим

и застанал на амвона в главната църква, откъдето обикновено свещениците се обръщали с поучение към народа. Той направил знак с ръка на всички да замълчат и провъзгласил:

- Който не почита четирите Вселенски събора, както и четирите Евангелия, да бъде анатема!

С тези думи поразил народа като ангел и никой от неговите противници не посмял да му възрази. После, като взел най-усърдните във вярата свои ученици, тръгнал да обикаля градове и селища, унищожавайки зловерието и утвърждавайки благочестието. Като научил за това, царят го осъдил на изгнание - окаяният не знаел, че смъртта вече стои пред вратите му. Преподобният бил пратен на заточение, а Анастасий скоро се лишил от временния живот. След смъртта му Христовият изповедник Теодосий заедно с други изгнаници за православната вяра се завърнал в своята обител. До преподобния писали Феликс, епископ на Рим, а също и Ефрем, епископ Антиохийски, които го облажавали с много похвали за ревността му, заради която претърпял изгнание и дори бил готов да приеме смъртта. Но вече е време да преминем към разказа за чудесата на светеца.

За провъзгласяването на злочестивата заповед на цар Анастасий в светия град Иерусалим били събрани всички отци от палестинските обители. Явил се, както казахме, и преподобният Теодосий с учениците си. Съборът се състоял на мястото, наречено Иератион. То било издигнато от Константин Велики седалище и там ежегодно ставало въздвижението на честния Господен Кръст.

Една жена имала болни гърди и дълго страдала от болестта, наричана “канкрум”, но никой лекар не успял да я изцели. Тя дошла в църквата и стояла в изнемога до светите отци. После се приближила до един от тях - това бил преподобния Исидор, впоследствие игумен на Сукийската обител, разказала му със

сълзи за болестта си и започнала да разпитва дали на събора присъства преподобният Теодосий и как изглежда той. Исидор ѝ посочил светеца. Тя се приближила и подобно на жената, която страдала от кръвотечение и се изцелила, като докоснала края на Господнята дреха, тайно докоснала монашеските одежди на преподобния и веднага получила изцеление. Това не останало скрито от свети Теодосий, който се обърнал към нея и казал:

- Дерзай, дъще, защото моят Владика е казал: “твоята вяра те спаси”.

Блаженият Исидор бързо отишъл при жената, за да види това чудо, и се убедил, че от неизлечимата язва не останала и следа.

След смъртта на цар Анастасий и завръщането си от заточението, светият отец имал обичай да ходи във Витлеем за молитва. Веднъж, като желаел да отдъхне от трудовете си, той се отбил по пътя в обителта на преподобния Маркиан. Преподобният с любов приел скъпия гост, но нямал с какво да го нагости, защото тогава не разполагал нито с хляб, нито с пшеница. Те беседвали дълго за духовна полза и когато дошло време за трапезата, Маркиан заповядал на учениците си да приготвят вариво и да им го дадат. А преподобният Теодосий, като видял бедността му, заповядал на своите ученици да извадят от торбите си хлябовете, взети за из път, и да ги сложат на трапезата. Преподобният Маркиан казал на свети Теодосий:

- Прощавай, отче, че трапезата ни е оскъдна, и не ни укорявай, че не ви предложихме хляб, защото много обедняхме и нямаме никакво зърно.

А дивният Теодосий погледнал брадата му и видял неизвестно откъде попаднало в нея пшенично зърно. Той

внимателно го взел с ръка и казал с усмивка:

- Ето го зърното. Защо казвате, че нямате пшеница?

Блаженият Маркиан с радост го взел от ръцете му като някакво плодородно семе и заповядал да го отнесат в житницата, вярвайки, че по благословията на светия то ще донесе повече плод, отколкото на нивата. Така и станало. Преподобният си тръгнал, а когато на другата сутрин учениците поискали да влязат в житницата, едва успели да отворят вратите, защото тя била пълна със зърно. Маркиан пратил да му съобщят за това чудо и да предадат благодарността му за умножаването на пшеницата.

А той отговорил:

- Не аз, а ти отче, умножи пшеницата, защото онова зърно беше в твоята брада.

Една знатна жена от Александрия дошла при преподобния заедно с малкия си син. Детето видяло отдалеч светия отец, посочило го на майка си и възкликнало:

- Ето кой ме спаси да не се удавя в кладенеца и ме държеше за ръката.

Майката паднала в нозете на преподобния и разказала следното:

- Синът ми играеше с връстниците си и по невнимание падна в един дълбок кладенец. Ние мислехме, че се е пребил и се е удавил. Горчиво плакахме за него, защото решихме, че е умрял, а после спуснахме един човек, за да извади трупа от кладенеца. Но намерихме детето живо на повърхността на водата. Когато изумени започнахме да го разпитваме как е станало това, то ни каза: “Един стар монах се яви, хвана ме за ръката и ме държеше над водата.” Аз взех детето си и сега

обикалям градове и села, планини и пустини, за да открия този отец. Ето, преподобни отче, намерих те и синът ми те позна, защото ти го спаси от удавяне.

Друга жена страдала много, защото раждала мъртви деца и при това се мъчела тежко. Тя била и многодетна, и бездетна, защото раждала често, но децата ѝ не оживявали. Жената със сълзи молела преподобния да се помоли за нея, за да облекчи жестоките ѝ страдания и да ѝ помогне да се сдобие с чедо. Тя молела, ако роди момче, преподобният да позволи то да бъде наречено с неговото име.

Преподобният се съгласил да изпълни нейното желание, помолил се усърдно на Бога и когато дошло време жената да ражда, тя вече не изпитвала предишните страдания и родила леко. Детето било момче, оживяло и било наречено с името на преподобния. Когато пораснало, родителите го довели в обителта при светия отец и го посветили в монашеско служение на Бога. Също и една друга жена от Витлеем, чиито деца умирали и тя много скърбяла, нарекла новороденото си с името на преподобния и така опазила живота му. Момчето пораснало здраво и станало изкусен строител.

Веднъж гъсеници и насекоми започнали да опустошават полята в Палестина. По това време преподобният бил вече много стар и не можел да ходи. Но той заповядал на учениците си да го изведат в полето, където плодовете на земята били застрашени от гибел, и спрял скакалците и гъсениците с думите:

- Нашият общ Владика ви заповядва да не погубвате труда на човешките ръце и да не изяждате храната на бедните.

И роящите скакалци веднага изчезнали като облак, а гъсениците загинали.

Веднъж братята много се нуждаели от дрехи и нямали с какво да скрият голотата си. Те отишли при преподобния и го молели да се погрижи за това. Той нямал средства да купи дрехи и можел само да им съчувства, но се обърнал към тях с думите на Владиката:

- Не се грижете за утре, но първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се даде, “защото вашият Отец знае, от какво имате нужда, още преди да поискате от Него”.

И докато утешавал братята, дошъл един човек, който не бил познат на никого и не обяснил кой е и откъде е. Той дал на преподобния сто монети за нуждите на манастира и си отишъл. А свети Теодосий благодарил на Бога за грижата Му, дал златото за дрехи на братята и всички били осигурени за дълго време.

Иулиан, пастирът на Бострийската църква, който на младини се обучавал в грамотност при преподобния, разказва следното за него:

- Веднъж заедно с преподобния отец дойдохме в Бостра. Срещна ни една жена, известна с голямата си злоба. Тя погледна с гняв преподобния, нарече го лъстец и лъжец и веднага я застигна наказание от Бога - тя внезапно падна и умря.

Друг път - разказва същият отец - минавахме покрай манастир, чиито монаси поддържаха ереста на Север. Като ни видяха, те започнаха да бият клепалото, за да съберат братята за служба по-рано от обикновено. Преподобният разбра, че замислят нещо против нас, пламна от праведен гняв и пророчески изрече думите на Владиката: “няма да остане тук камък на камък, който да не бъде сринат”. Скоро те се сбъднаха: една нощ агаряните нападнаха манастира, ограбиха

цялото му имущество, плениха монасите и подпалиха и разориха мястото, както беше предсказал светецът.

Кирик, началникът на гръцката войска, смел в боя, но благоговеен пред Бога, преди да тръгне на поход против персите, отишъл в Иерусалим да се поклони на светите места и да получи Божията помощ против враговете. Той дошъл в обителта на Теодосий, защото славата за светостта на преподобния се ширела навред и привличала всички към него. Военачалникът получил голяма полза от беседата със светия отец: той научил, че трябва да разчита не на своя лък, да се надява не на многобройната си войска, а да познава само един Помощник - Бога, и да уповава на Неговата непобедима сила, защото Той лесно може да направи така, че един да прогони хиляда, а двама да обърнат в бягство безброй неприятели. От това поучение и беседа Кирик обикнал много светеца и изпросил власеницата му, за да бъде негов щит в битките. В жестоката битка с персите той останал недосегаем за стрелите, копията и мечовете и показал голяма храброст, облечен във власеницата на преподобния Теодосий като в броня. След края на войната отново отишъл при него и заявил:

-Отче, видях те в боя да ми помагаш и да ме правиш страшен за враговете, докато не победихме силата на персите.

Преподобният Теодосий Велики се явил не само на военачалника, когато той бил далеко, но бил бърз помощник и на много други хора на различни места. Той избавял корабокрушенци сред вълните на бурята, спасявал изгубили се в пустинята и попаднали в лапите на диви зверове: на някои се явявал насън, а на други - наяве.

Той бил бърз помощник не само за хората, но и за безсловесните животни. Един странник вървял със своето магаре и по пътя си срещнал лъв, който не обърнал внимание на човека, а се нахвърлил върху животното, за да го разкъса и

изяде. В този миг човекът високо призовал името на преподобния:

- Човече Божий Теодосий, помогни ми!

И щом чул името на светеца, лъвът се обърнал и побягнал в пустинята.

Да припомним и нещо за прозорливостта на преподобния. Малко преди кончината си, той заповядал да ударят клепалото и да се съберат братята. Когато всички дошли, той се просълзил и казал:

- Трябва да се молим, отци и братя, трябва да се молим, защото виждам Божия гняв да надвисва над една източна страна.

След шест или седем дни те научили, че голямо земетресение разрушило Антиохия по същото време, когато преподобният видял гнева Господен и заповядал на братята да се молят.

След това преподобният се приближил към кончината си. Той лежал болен цяла година, но на устата му непрестанно била молитвата и дори когато заспивал, устните му се движели и мълвели псалмите и молитвите, на които били навикнали, така че се изпълнявали Давидовите думи: “и нощем песен ще Му пея”. Той често поучавал братята в добродетелите. Три дни преди смъртта си повикал тримата обичани от него епископи, съобщил им за отхождането си при Бога и отдал последно целувание на плачещите и ридаещите за раздялата с него. На третия ден, докато се молел на Господа, той предал духа си в Неговите ръце, след като живял сто и пет години. Кончината му Бог почел с чудо: един мъж на име Стефан, родом от Александрия, дълго време бил мъчен от бяс. След смъртта на преподобния той докоснал одъра му, освободил се от мъчителя

си и оздравял. Вестта за смъртта на преподобния бързо се разнесла навсякъде и от всички градове се събрал много народ, дошли и монаси от различни манастири. Пристигнал и Иерусалимският първосветител Петър с епископите си и святото му тяло било погребано с почести в пещерата, в която някога живеел, за слава на нашия Господ Иисус Христос, прославян с Отца и Светия Дух во веки. Амин.

Тропарь преподобного Феодосия

глас 8

Слез твоих теченьми пустыни безплодное возделал еси,/ и иже из глубины воздыханьми во сто трудов уплодоносил еси,/ и был еси светильник вселенней, сияя чудесы, Феодосие отче наш,// моли Христа Бога спастися душам нашим.

Кондак преподобного Феодосия

глас 8

Насажден во дворех Господа твоего,/ преподобными твоими добродетельми красно процвел еси/ и умножил еси чада твоя в пустыни,/ слез твоих тучами напаяемая,/ стадоначальниче Божий Божественных дворов. Темже зовем: радуйся, отче Феодосие.

В памет на преподобния Теодосий Антиохийски († ок. 412 г.)

Преподобният Теодосий Постник бил родом от Антиохия. Родителите му били хора благочестиви и му дали добро наставление в Господния закон. Изпълнявайки високата заповед на нашия Спасител, блаженият оставил родния дом, домашните, богатството и други житейски блага и се оттеглил в една гора на брега на морето. Тук си построил малка килия и се заселил в нея. Прекарвал монашеския си живот облечен във власеница и сложил тежки вериги на врата, чреслата и ръцете си. Цялото си време посвещавал на молитви и трудове, поробвайки плътските желания, гордостта и другите човешки страсти. Неговите коси пораснали толкова, че покривали нозете му. Преподобният плетял въжета, сам копаел градината си, сеел семена и събирал плодове, които били за прехрана както на самия него, така и на идващите посетители.

Славата за подвизите на преподобния растяла все повече и повече и много хора започнали да изразяват желание да се заселят около блажения подвижник, за да подражават на житието му. Светият ги приемал и превърнал пустинята си в подобие на небесните обители. Веднъж агаряните нападнали областта, в която се намирала обителта на преподобния. Те опустошили цялата околност и разорили манастира, но усетили, че в него има божествена сила и скоро се оттеглили. Това принудило преподобния да остави пустинята и се завърнал в родината си. Тук той построил една малка килия и продължил да работи за спасението си, заобиколен от неколцина свои ученици. Свети Теодосий не живял дълго на

новото място на своето подвижничество и починал с мир в Господа.

{{_LINK1_}}

---

buditeli.info © 2017